

1. Present

El cineasta italià Pier Paolo Pasolini va descriure en un text meravellós titulat “Observaciones sobre el plano-secuencia” (1967) una sèrie de paral·lelismes entre el temps present –la vida visquent-se ara- i el pla seqüència.

(...) la realidad vista y oída en su acaecer siempre es en tiempo presente. El tiempo del plano-secuencia, entendido como elemento esquemático y primordial del cine –o sea, como una subjetiva infinita- es, así, el presente.ⁱ

Ja - Je - Ji - Jo - Ju - Jo - Ji - Je - Ja
100 x 75 cm. ink on paper 2015

L'autor parla d'una subjectiva perquè és innegable que la mirada que percep cada pla seqüència pot veure només una única perspectiva de l'acció de la realitat en cada moment. Amb això, m'imagino que el temps esdevé l'eina d'edició de tot el que ha passat abans, la memòria limita els continguts de la narració que anirem elaborant i el contacte amb els altres ens permet afegir retalls de plans capturats des d'altres enfocs. D'aquesta manera, a vegades, aconseguim donar sentit a accions que, en percebre-les des del nostre angle únic, d'entrada enteníem poc. Tot i així, quan una acció pot ser explicada és perquè ja ha passat. De la mateixa manera, qualsevol vida, mentre s'estigui vivint, serà inexpressable, ens diu Pasolini.

(...) el lenguaje de nuestra vida (con el que nos expresamos, y al cual por lo tanto atribuimos la máxima importancia) es intraducible: un caos de posibilidades, una búsqueda de relaciones y significados sin solución de continuidad.ⁱⁱ

El present és intraduïble. Més o menys això és en el que penso el desembre de 2015 quan Francesc Ruíz Abad (en Fran, pels amics), artista de Calonge, i Albert Mercadé, el director artístic de la Fundació Arranz Bravo, em proposen escriure un text sobre la mostra que es farà de l'obra de'n Fran a l'espai

expositiu fundat per l'artista Eduard Arranz Bravo a l'Hospitalet de Llobregat, la tardor d'aquest mateix any. Una mostra individual del treball de l'artista. Pensar en Pasolini i el seu text m'ajuda a entendre que el que anem a fer és un muntatge de representació dels seus processos de treball. Un muntatge que en cap cas pot presentar-se com a definitiu, com a única descripció possible de les seves pràctiques, ja que no estem parlant d'una acció passada i resolta, sinó d'una vida activa les accions futures de la qual són completament imprevisibles. Encara incògnites.

Mentre escric això en Fran és a Cuba.

O potser a Mèxic.

Potser està volant, ja, de tornada a Calonge.

2. Les coses i les capses

En una visita al seu estudi de Calonge, en Fran em fa un recorregut per les seves obres, pels seus mètodes de treball, els seus espais, ritmes i trànsits. Allà surten algunes paraules en les quals l'artista troba el suport de la seva narració. O potser sóc jo, que en escoltar-lo, retinc als meus apunts uns mots concrets que m'ajuden a explicar-me a mi mateixa què és el que l'artista fa i a apuntalar les meves pròpies impressions.

This Was Forever Until Now
11 boxes with different sizes Mixed
materials 2015

COL.LECCIONAR

APRENDRE A PINTAR

SIMULAR DESCONEIXEMENT

SUBVERSIÓ

RARESA

PERSONATGES

HUMOR

LLIBRETES

CAPES

POST-IT

CAIXES

ACUMULACIÓ

VIATGE

DISFRESSES

MAPES
COSES
ANÈCDOTES
VIVÈNCIES
NUESA
TRASPÀS
FRONTERES

I anoto:

febrer 2016: un quadre estrany m'inquieta.

No era la primera vegada que em passava. L'obra de'n Fran ja m'havia inquietat abans, especialment quan va fer l'exposició "Elefants, sabates i paper"ⁱⁱⁱ. Allà vaig fullejar per primera vegada les seves llibretes: publicacions de butxaca que penjaven del sostre amb pàgines en les quals personatges somrients, repetitius, anònims, habitaven l'entorn de paper rodejats del que semblaven notes quotidianes. Llibretes que podien ser agendes que podien ser diaris que podien ser blocs d'esbossos, que podien ser catàlegs. De fet, des d'aquell primer contacte amb l'obra de l'artista, han estat poques les vegades en què la paraula inquietud no s'ha passejat pel meu voltant, rodejant-me com un gat de mirada seductora i mai directa, mai transparent, un personatge estrany, fantasmagòric, de presència constant^{iv}. Va ser encara millor quan vaig saber que, en certa manera, és una sensació buscada per l'artista, que en un moment donat d'aquella visita em va parlar del seu desig de fer imatges estranyes. La recerca de l'imatge més rara que pugui haver-hi. Desig que, per com l'anomena, per com el posa en paraules, em recorda al d'un altre cineasta, en aquest cas l'alemany Werner Herzog, parlant no pas de raresa, sinó de transparència.

Elefants, Sabates i Papers

It's simply a fact: there are only a few images left.

When I look out here I see everything is cluttered up. There are hardly any images to be found. One has to dig deep down, like an archeologist; one has to search through this violated

landscape to find something. Naturally, there is a risk involved, one that I wouldn't avoid. I see only a few people who take risks in order to change this misery –the misery of having no images left, none that are adequate. We desperately need images, those images that are relevant and adequate to our level of civilization—ones that correspond to those deep inside ourselves.

(...)

And I would never complain that it's sometimes difficult, that one has to -let's say- climb 8000m up a high mountain to still get images that are clear and transparent. Here's hardly anything possible. You therefore really have to search. I would even fly to Mars or to Saturn with the next rocket that I could board. (...) I would go anywhere.^v

No sé si la raresa que busca en Fran i la transparència de Herzog tenen alguna cosa en comú. Diria que més aviat són idees oposades però es relacionen perquè es basen en una percepció similar del que són les imatges. Mentre que Herzog ha dedicat la seva vida a córrer món buscant la puresa, la imatge nua, sense capes, la imatge incívica, neta de la manipulació humana –com si això fos possible-, en Fran també ha viatjat i segueix viatjant, movent-se d'un lloc a l'altre recollint tota mena de coses, col·leccionant-les, fent-los-hi fotos, dibuixant-les, guardant-les dins de capses que s'envien per correu, que pugem a avions, vaixells, furgonetes, camions, i que es traslladen a un altra banda fins que arriben a Calonge, havent creuat Europa o Àsia o l'oceà Atlàntic i que un dia, més tard, m'ensenya, com fragments de temps passats. Una imatge mai és nua, conté el testimoni ocular –subjectiu- d'algun fet. En Fran acumula una sèrie d'elements que es superposen sobre el llenç, com si aquest fos una capsa que guarda coses i, com diu Herzog, una ha de ser com una arqueòloga, però no perquè no hi hagi imatges sinó perquè n'estem rodejades i cal explorar les capes que es juxtaposen, cal intuir les profunditats, la multiplicació de presents sobre la tela, dins una capsa, entre les pàgines de les seves llibretes o en qualsevol de les col·leccions de l'artista.

En resum, podríem dir, que

ara mateix,

en aquests moments exactes,

en Fran viatja i recull.

Ves a saber què farà a la tardor.

Ves a saber què estarà fent quan aquest text acabi.

PD: Demanaré a en Fran una llibreta de les seves, de les que es fa per a ell mateix. Escriuré el text en les seves pàgines i així, potser, limitada pel mateix tamany del paper que s'emporta quan viatja, pel mateix

pes, podré escriure alguna cosa sobre les coses que està fent. Alguna cosa que sigui només part d'alguna altra de les coses que està fent. Ara.

3. Tornar

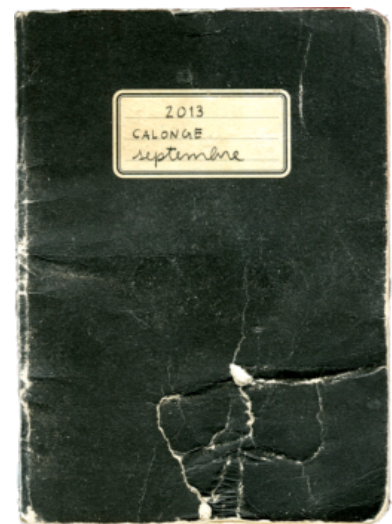
El diumenge 13 de març

torno a Calonge,
rebo una llibreta.

En una de les pàgines en Fran ha escrit:

A JOURNEY DOES NOT NEED REASONS. TU TÍO. BEFORE LONG, IT PROVES TO BE A SORT OF REASON ENOUGH IN ITSELF. ONE MAY, – MAYBE THINKS THAT ONE IS GOING TO MAKE EI A JOURNEY. BUT, FUCKING YET SOON IT IS THE JOURNEY THAT MAKES OR UNMAKES YOU, SOMETHING AND EVERY SINGLE PIECE OF IT.

Després d'una ruta que atzarosament va dirigir-se cap a l'est i que va durar més de 6 mesos en motiu d'un projecte becat per la Fundació Guasch Coranty en l'edició 2013-2014, en Fran va tornar a casa. Un retorn temporal perquè aviat tornaria a marxar. Però va tornar. I aquest retorn, em diu al març, no és la fi d'aquell viatge, sinó que n'és part. En tornar el viatge segueix perquè ets una persona nova, diferent. La ressaca del viatger, com ho anomena Patricia Almarcegui, professora de Literatura Comparada:

(...) al regreso, la resaca del viajero es fantástica. Te has quedado colgado de otra realidad y necesitas un tiempo para volver de verdad. Regresas, pero no estás del todo aquí.^{vi}

Ell va sortir de Calonge sense un rumb concret i, sols amb la premissa de sortir de casa i deixar-se portar per les lògiques de l'atzar, va anar entrant a tota mena de vehicles, va resseguir Europa pel sud, sortint-ne per Geòrgia va creuar la mar Càspia, el poc que tristament queda del mar d'Aral, i a través de Kirguizistan va trepitjar territori xinès, país que també creuaria per acabar el viatge a Hong Kong, d'on hauria de sortir amb certa urgència per temes de visat. Fent autoestop el van transportar camions i cotxes, va dormir en la seva tenda, a casa d'amics i de desconeguts, va caminar sol, va agafar trens i

ferris, va creuar fronteres, va sentir llengües noves, va perdre's entre muntanyes, va passar fred, calor, va menjar malament, va conèixer gent diferent i, segurament, va conèixer's a un altre ell, també. Un viatge així inevitablement et canvia i les seves conseqüències són, segur, de llarga durada. Perquè en el viatge ens trobem amb l'Altre, amb la diferència, ens despremем una mica d'allò nostre i ens carreguem d'altres coses, altres maneres de percebre la realitat, de pensar la vida.

En la ruta de'n Fran no només els llocs pels que passava provocaven un xoc cultural, sinó que també les formes amb les que es movia: la modestia dels recursos amb els que s'havia proposat sobreviure requerien una interacció important amb cada persona amb qui es creuava. Com si estigués influenciat pels burgesos britànics de mitjans s. XIX, antecedents del turisme actual amb els seus Grands Tours per Europa amb la finalitat de visitar les grans capitals que protagonitzen les narracions de la història de l'art, l'artista es va embarcar en una mena de viatge formador que, adaptat als temps presents, sortia dels límits del propi continent i per trobar noves mirades i veure's a ell mateix allà en aquell punt on el camí es parteix en inquantificables possibilitats. Anoto un comentari que em diu en Fran: "L'exposició com a recorregut" i que repetirà diverses vegades.

I a part de tot això, a cada lloc va anar omplint caixes de coses que recollia i que enviava cap a casa, com dient "ei, estic bé". Les marques del lloc des d'on han estat enviades marquen el cartró deixant un rastre, com una senyal que indica sobre un mapa imaginari el recorregut que està realitzant. Cada element que hi guarda a dins parla d'uns fets, d'uns llocs, d'uns temps. Cada conjunt d'objectes guardats descriu allò diferent que en Fran troba en l'Altre. La col·lecció de tot plegat, posada sobre una taula del seu estudi de Calonge permet obrir tantes narracions com percepcions de la diferència, del desconegut, de l'estrany, han aflorat. I per aquelles que no hem tingut la sort de viatjar amb ell, cada objecte, com les paraules, és un dispositiu que desencadena qualsevol dels significats que guarda en potència i que encara no coneixem. Com descriu la comissària Caterina Almirall:

Quan en sapiguem el nom la cosa canviarà de forma, aleshores tindrà una forma coneguda i ocuparà un altre lloc en la col·lecció que organitzem segons la funció que tenen o fan les coses. La funció de les coses té a veure amb el que les coses ens poden dir. Les coses que ens diuen coses que ja sabem estan en un lloc, i les coses que ens diuen coses que no sabem o bé que no entenem estan en un altre lloc. També tenim un espai reservat per les coses que encara no coneixem.^{vii}

En aquest sentit, la paraula alemanya “Dingsbums” amb la qual es va titular la intervenció de’n Fran i l’artista Eulàlia Rovira a l’espai El Passadís, gestionat per Almirall, no podria ser més apropiada per anomenar tot això. La van descriure així:

Dingsbums és una paraula alemanya que vol dir "daixonses" o "dallonses", es refereix a aquelles coses a les que no ens podem referir perquè no en sabem el nom i que no podem senyalar perquè estan massa lluny, perquè no les veiem, perquè no són fixes o es mouen...^{viii}

4. La pel·lícula

Com una pel·lícula feta de travelings i de frames congelats.

Això és el primer que anoto en una llibreta que ha de servir per pensar i escriure l’exposició de’n Fran, una exposició que és un viatge que és un recorregut que és una pel·lícula.

El moviment es compon de moments gestuals intermitjos i de gestos clau. Ho veiem als programes d’animació digital, quan per generar una animació, una ha de marcar sobre la línia de temps uns punts clau, col·locant l’element en la posició que ens interressi, i el programa s’inventarà (deduirà/cacularà) els recorreguts intermitjos. El viatge permet conèixer un temps diferent, això també ho diu Almarcegui. Es compon de trànsits i de punts de repòs. Aquest ritme també condiona la manera de treballar de l’artista. Col·lecciona objectes, fa fotos, dibuixa a les llibretes petites quan viatja, en els desplaçaments, i pinta llenços de gran format quan torna a casa, quan pot passar uns dies de quietud a l’estudi. A l’exposició volem col·locar aquests ritmes a l’espai, convertint-lo en una partitura de gests per a un viatge, un recorregut.

PUNTS CLAU REPÒS, TEMPS DILATAT QUADRES DE GRAN FORMAT

TRAVELINGS TRÀNSITS, DESPLAÇAMENTS COL·LECCIONS, LLIBRETES,
OBJECTES, CAPSES

Una col·lecció de cels es desplegarà per la sala i altres objectes donaran pistes dels punts clau i del que es troba en ells. Però què hi ha en aquests punts clau? Com els definim? Si l’exposició és un recorregut en el que es mostraran entre les pintures algunes de les capsas del viatge en autoestop de Calonge a Hong

Kong, per què no superposar el traçat que en Fran va dibuixar sobre la Terra damunt del plànol de la sala d'exposicions? Així, potser, podrem decidir on col·locar cada peça i l'espai definirà l'ordre de les coses.

IMATGES MAPA + TRAÇAT + PLÀNOL SALA

En un Skype nocturn en Fran em narra tot el seu viatge. Mentre me l'explica dibuixo sobre un acetat superposat damunt un mapa d'Europa i Àsia la línia que va dibuixar en el seu desplaçar-se, com si me la dictés. Anoto algunes paraules relatives a les coses que emfasitza dels moments en que va parar en llocs concrets. Així, cada espai es relaciona amb una sèrie de fets que li van passar, de sensacions que va percebre. En sobre posar-ho al plànol de la sala, és ella, ara, la que conté aquestes vivències. Només cal posar-les-hi per poder-les veure.

5. Eduard Arranz Bravo

Albert Mercadé ens diu que la meitat de la sala contindrà obres d'Eduard Arranz Bravo. És a dir, que en un mateix espai hi haurà obres d'Arranz Bravo i obres de'n Fran. Encara que en Fran i jo intuïm una sèrie de paral·lelismes entre el treball d'un i altre, ens sembla interessant callar i convidar a Arranz Bravo a dir la seva en aquesta mirada al voltant del treball de'n Fran, a formar part d'aquest viatge, com a algú que té més experiència i ha traçat, ja, uns quants camins. Per a això li demanem la veu, li proposem que en la tria de les seves pròpies obres esculli aquelles en les quals es vegi a ell a través d'aquest altre que és en Fran.

I és un plaer saber que ha acceptat.

Un senyal de benvinguda a casa.

i Pasolini, P. P. (1967). "Observaciones sobre el plano-secuencia". A: *Empirismo eretico* (1977). Milà: Garzanti (Trad. Pinto, Raffaele)

ii íb.

iii L'exposició "Elefants, sabates i paper", elaborada amb la col·laboració de Jordi Erra, va tenir lloc de forma simultània a L'Indiscret i a l'Heliogàbal, dos espais del barri de Gràcia, a Barcelona, el març de 2014.

v Werner Herzog parlant a la pel·lícula *Tokyo-Ga* (1984), de Wim Wenders.

vi Entrevista a Patricia Almarcegui, "La resaca del viajero es fantástica", publicada a *El Periódico*, 21 de juny de 2008. <http://www.elperiodico.com/es/noticias/opinion/20080621/patricia-almarcegui-resaca-del-viajero-fantastica/print-238603.shtml>

vii Fragment del text que acompanyava l'exposició "Dingbuns: Coses que brillen quan cauen", de Francesc Ruíz Abad i Eulàlia Rovira a El Passadís, comissariada per Caterina Almirall i que va tenir lloc l'abril de 2016.

viii íb.